

POT ŠTORTA: delavnice za obnovo poti med piranskimi vrtovi in oljčniki

Javni zavod Obalne galerije Piran je v Mestni galeriji Piran je do pred kratkim gostil razstavo Voda in zemlja umetnice in arhitektke Marjetice Potrč. Kustosinja razstave in direktorica Obalnih galerij Piran Mara Ambrožič Verderber je projekt skozi celo leto razvijala s Potrčevo, izjemni umetnici svetovnih referenc, ki je skozi razstavo odprla razmislek o temah sobivanja in nujnosti sodelovanja med ljudmi in naravo. Na razstavi sta bila predstavljena vizualna eseja in diagrama s problematiko pravic dveh vodnih tokov, reke Soče v Sloveniji in reke Lachlan v Avstraliji, ki sta bila narejena za 23. Bienale v Sydneyju (2022). Tretji vizualni esej Dežela skrbnikov: balada o Piranu povezuje deset risb z diagramom Dežela skrbnikov. Potrčevo je dela ustvarjala in sooblikovala tudi med pogovori z različnimi deležniki Pirana in s projektom opozarja pomen dojemanja narave kot pravnega subjekta. Namesto izkoriščanja naravnih virov ponuja avtorica tako razmislek o pomenu varovanja in skrbništva nad temeljnima viroma, zemljo in vodo.

Ambrožič Verderberjeva je med drugim v predstavitvenem konceptu zapisala, da Potrčin "esej v svoji razvejanosti in barvitosti nagovarja obiskovalce in prebivalce, da lahko nastale okoliščine razrešimo le, če z zemljo sklenemo nov dogovor. Zemlja je živo bitje, ki ga moramo spoštovati in ščititi kot skrbniki in varuhi, tudi z zakoni, saj je naša skupna last."

Kot pomemben prispevek k razstavi so bili številni pogovori s prebivalci obalnih mest, s katerimi je umetnica usmerila pogled na vprašanja o nujnosti ohranjanja naravnih virov v Istri ter potrebo po konstruktivnem sodelovanju v skupnem prostoru. S vsebinsko in produkcijsko podporo Obalnih galerij Piran je bil tako omogočen razvoj pestrega spremljevalnega programa k razstavi, v okviru katerega sta se izvedli delavnici v javnem prostoru in sicer popravilo pešpoti Pot Štorta in oblikovanje priporočil za Priročnik za soupravljanje poti med piranskimi vrtovi. Pot Štorta je nit v mreži petih modrozelenih poti, ki od morskih globin Rta Madona vodijo preko mesta, vrtov, obale, do dolin in gozdov Piranskega polotoka. Vsebine mreže petih pešpoti (Kapra, Štorta, Brnistra, Hrast in Polžek) je oblikovala Romana Kačič iz Zavoda Abakkum s ciljem ponuditi obiskovalcem, poleg obiska mestnega jedra Pirana, tudi različne možnosti podoživljanja sredozemskega načina življenja v Piranu. Med pomembnimi aktivnostmi je bilo tudi sodelovanje s Pedagoško fakulteto Univerze na Primorskem, znotraj katere sva skupaj s Polonco Lovšin mentorirala študente programa Vizualne umetnosti in oblikovanje, ki so intenzivno sodelovali pri procesu obnove dveh poti med piranskimi vrtovi in oljčniki. Poleg ponovne vzpostavitve, dostopnosti in prehodnosti tradicionalnih pešpoti v Piranu smo z Obalnimi galerijami Piran, Krajevno skupnostjo Piran, občinskimi predstojniki vseh obalnih mest in ostalimi deležniki v prostoru v Mestni galeriji Piran pripravili Priročnik za soupravljanje poti med piranskimi vrtovi. Slednji poglobljeno obravnava štiri pomembne teme oblikovanja skupnega prostora: upravljanje javnega - soupravljanje skupnega, skrbniki ali lastniki, zaščiteni območja in ogrožene vrste ter Piran in turizem in bo služil kot osnova za konkretne akcije v mestu.

Pešpoti med njivami, vrtovi, oljčniki, sadovnjaki in vinogradi so tradicionalne poti, ki vodijo iz mestnega centra Pirana do terasasto zelenega hriba. Poti obdajajo mesto in predstavljajo del piranske kulturne krajine. Samo ohranjena in vzdrževana mreža javnih pešpoti lahko omogoča dostop in povezuje skupen prostor. V tem kontekstu smo se s študenti in krajanji lotili popravila pešpoti Štorta, ki povezuje mesto Piran z zelenim pasom namenjenim pridelovanju zelenjave in sadežev na vrhu hriba. S tem smo se osredotočili na ohranjanje poti za prihodnje generacije, saj so javne poti med vrtovi skupno dobro in eden od ključnih elementov v mozaiku trajnostnega mesta. Marjetica je med drugim v svoj vizualni esej subtilno vtakala pravila za upravljanje z zemljo, ki povzemajo temeljna dognanja o kolektivnem delovanju, za katera je ameriška politična znanstvenica Elinor Ostrom leta 2009 prejela Nobelovo nagrado za ekonomske znanosti. Projekt je razvil izjemno sodelovanje med umetniki, strokovnjaki, izvajalci, študenti, krajanji in mestno upravo v času, ko želimo skrbeti in upravljati javne površine na bolj trajnostni način. V tem kontekstu igra umetnost povezovalno vlogo različnih deležnikov v mestu.

PRIROČNIK_PIRAN.pdf

PRIROČNIK_ZIN-pdf

PRIROČNIK_PIRAN_PLAKATI_DELAVNICA.pdf

Delavnica obnove Mateottijeve in Oljčne poti v Piranu z Marjetico Potrč v produkciji Obalnih galerij Piran in organizacijo krajske arhitektke Romane Kačič ter študentov programa Vizualne umetnosti in oblikovanje Pedagoške Fakultete Univerze na Primorskem. Foto © Polonca Lovšin

